

Boekra inshallah (Morgen, als God het wil...)

Meervalkweek in Palestina

door Edward Schram

Eind juni vorig jaar vertrokken de Groningse marien bioloog Martin Langevoord en de Wageningse visteler Edward Schram naar Jericho, Palestina. Zij waren als projectmanagers in dienst getreden van PARC. In Jericho zou Palestina's eerste intensieve meervalkwekerij met recirculerend water klaar zijn om in bedrijf te gaan. Met het aantrekken van de bovengenoemden haalde PARC de benodigde kennis in huis om de opstart in goede banen te leiden. Zeer gemotiveerd, vol goede moed en enthousiasme om de eerste echte baan op hun vakgebied met beide handen aan te pakken, kwamen zij aan in Jericho. Ruim voor het aflopen van hun contract waren ze, heel veel ervaring rijker, terug in Nederland.

PARC

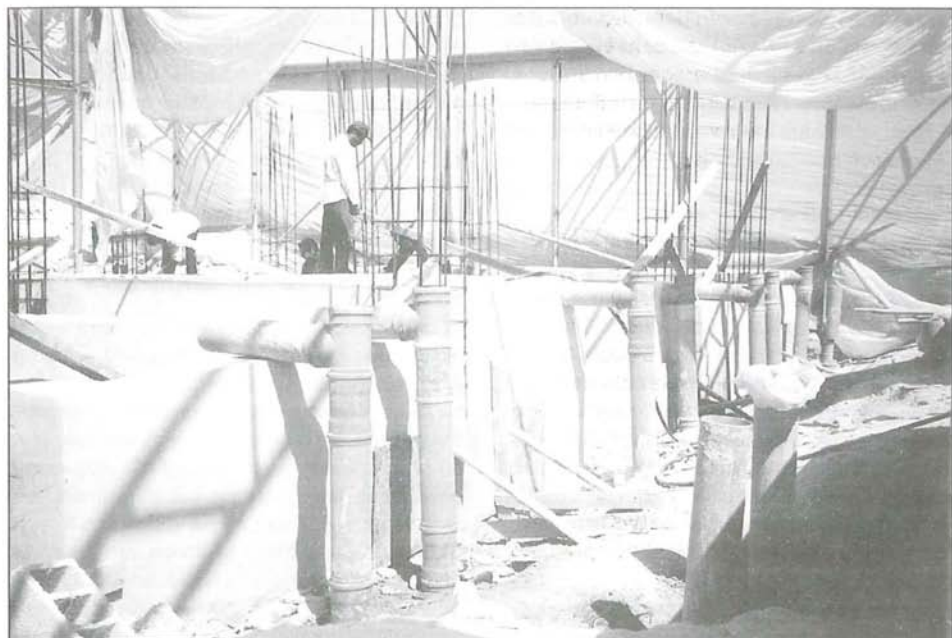
PARC staat voor Palestinian Agricultural Relief Committees en is een NGO. Sinds 1983 houdt PARC zich bezig met allerlei projecten, met name op het gebied van landbouw. In deze projecten staat sociaal-economische ontwikkeling en positieverbetering van de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook en zijn Palestijnse bewoners centraal. Zo worden bijvoorbeeld producten van Palestijnse boeren in samenwerking met PARC verwerkt en gedistribueerd. Deze producten zijn in Nederland weer te vinden in de Wereldwinkels. PARC werkt veel samen met buitenlandse organisaties en instellingen waaronder de NOVIB en ook ons Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking (DGIS). Daarnaast zijn er, misschien tegen de verwachtingen in, vele goede contacten en samenwerkingsverbanden met Israëlische organisaties zoals het Peres Peace Centre, verscheidene kibbutzim en particuliere bedrijven.

Geschiedenis

Tijdens de zesdaagse oorlog in 1967 verloor Jordanië de Westelijke Jordaanoever aan

Israël. Het gevolg was dat de Palestijnse bewoners van dit gebied geen toegang meer hadden tot de rivier de Jordaan en het meer van Tiberias. Bovendien werden zij afgesneden van de Gazastrook aan de Middellandse Zee. Hierdoor kon geen verse vis meer aangevoerd worden en verdween vis voor een groot deel van het Palestijnse menu. De enige beschikbare vis tot op heden bestaat uit diepgevroren vis afkomstig uit Israël, welke in de beste gevallen maar net over datum is. Daarnaast is er mondjesmaat zeevis te krijgen uit de Gazastrook, afkomstig van Middellandse Zee visserij. De hoge prijzen maken deze vis voor de gemiddelde Palestijn echter onbetaalbaar. Vis op de Westelijke Jordaanoever is dus erg duur of de kwaliteit laat te wensen over. Daarnaast bestaat er volgens de universiteit van Ramallah in de voeding van de Palestijnen een tekort aan hoogwaardige eiwitten. Hieruit concludeerde PARC dat er op de Westelijke Jordaanoever onder de Palestijnse bevolking behoefte bestaat aan een betaalbare, verse vis en dat kweekvis wellicht in deze behoefte kan voorzien.

Als onderdeel van het Programma Uitzen-



★ *Waterzuiveringsgedeelte in aanbouw*

port plaats tussen de Westoever en Israël. Dit gebeurde herhaaldelijk waardoor de leveringstijd van materialen opliep tot enige weken. Ondanks dat de te gebruiken materialen al voor een groot deel waren vastgelegd in het ontwerp, werden hele discussies gevoerd voordat overgegaan werd tot de aanschaf van materialen. Tijdens deze discussies kwam een duidelijk verschil tussen de Nederlandse en Palestijnse projectmedewerkers aan het licht. Waar wij, conform de ontwerpen, wilden werken met weliswaar duurdere maar vooral duurzame materialen, kozen onze collega's liever voor goedkopere maar minder duurzame materialen. Een goed voorbeeld is een onderdeel van de biotoren, namelijk het frame rondom de filterpakketten. Volgens de tekeningen moest dit frame gemaakt worden van roestvrijstaal, aangezien het in direct contact komt met water. Dit materiaal is echter duur in de aanschaf in vergelijking met gewoon staal, wat

bovendien direct beschikbaar is via een lokale leverancier. In onze ogen was gewoon staal geen alternatief gezien de veel kortere levensduur. Binnen korte tijd zou er dan alweer een uitgebreide renovatie van de biotoren plaats moeten vinden, waarbij het verroeste stalen frame vervangen zou moeten worden. Behalve dat daarmee het nog nauwelijks opgestarte productieproces enige tijd onderbroken moet worden, is een dergelijke operatie zeker niet bevorderlijk voor de levensduur van de filterpakketten, ondanks de uitstekende kwaliteit hiervan. Op de lange duur was roestvrijstaal gewoon de beste keus. Al onze argumenten ten spijt werd er uiteindelijk toch gebouwd met gewoon staal. Voor dit 'korte termijn denken' van onze Palestijnse collega's is wel enig begrip op te brengen gezien de politieke instabiliteit van de regio. Ondanks dat juist PARC probeert te werken aan een goede toekomst, hebben de Palestijnen erg weinig vertrouwen in die toe-

komst. In hun ogen is een periode van 3 jaar enorm lang en in die tijd kan er heel veel veranderen. Ze leven en werken daarom heel sterk in het heden en kunnen en willen, naar eigen zeggen, niet ver vooruit kijken omdat de toekomst zo onzeker is.

Meerval

Ondanks alle vertragingen hebben we toch nog meerval zien zwemmen in de kwekerij. Geen eigen kweek of geïmporteerde pootvisjes weliswaar, maar wilde meerval afkomstig uit de visvijvers van een kibbutz. Deze vis werd door PARC gekocht met als doel een promotiecampagne voor het nieuwe product te starten. Aangezien de vrachtwagen die de vis kwam brengen niet dicht bij de visbakken kwam dan zo'n dertig meter, moesten de twee en een halve ton wilde meerval met behulp van plasticvaten uitge-

laden worden. De eerste echte kennismaking tussen onze Palestijnse collega's en de Afrikaanse meerval verliep spectaculair, nat en glibberig, er zaten heel wat niet echt meewerkende vissen tussen die de negen kilo ruim passeerden. Dit leverde wanhopige blikken op en de vraag waarom nou juist deze vis gekweekt moest gaan worden.

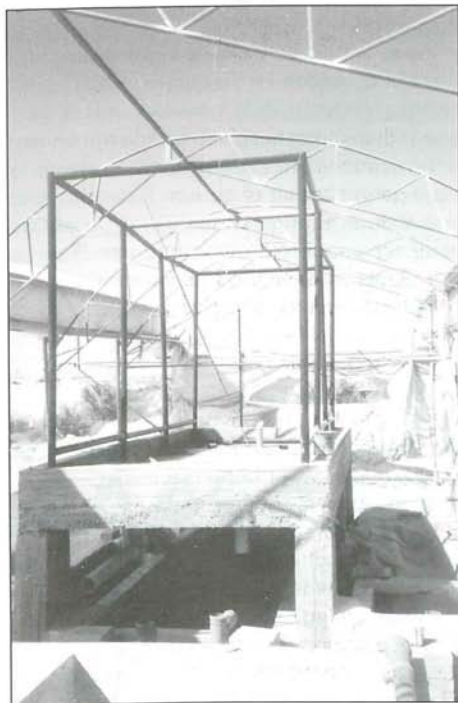
Visteeltonderwijs

Eén van onze belangrijkste taken was het overdragen van kennis. Zo hebben we bijvoorbeeld enige voortplantingsexperimenten gedaan, welke gezien de omstandigheden waaronder ze uitgevoerd werden verbaazingwekkend goede resultaten opleverden. Behalve voor de directe projectmedewerkers hebben wij ook visteeltonderwijs verzorgd voor de studenten van PARC's landbouwtrainingscentrum, een primeur voor het Palestijnse landbouwonderwijs. In een zestal colleges zijn onder andere vijvercultuur, vijverconstructie, waterkwaliteit, visvoeding en het recirculatiesysteem aan bod gekomen. De meeste studenten hadden veel belangstelling en meestal resulteerden de colleges in interessante discussies over de mogelijkheden en onmogelijkheden van visteelt in Palestina.

Uit de discussies kwam duidelijk naar voren dat in grote delen van de Westelijke Jordaanoever de Palestijnse landbouw te kampen heeft met een beperkte beschikbaarheid van water en dat goed afgewogen moet worden hoe dit water te benutten. Voor het recirculatiesysteem was om die reden erg veel belangstelling. Het sprak de studenten erg aan dat je met behulp van recirculatietechnologie relatief weinig water verbruikt bij het kweken van vis. De gecompliceerdheid van het systeem ten opzichte van vijvercultuur werd echter als een nadeel gezien.

Visum

Gedurende de gehele periode die wij in Jericho gewerkt hebben, hebben wij geworsteld met ons visum. Bij aankomst in Israël wordt



★ Biotoren in aanbouw

na een uitgebreid interview door Israëlische veiligheidsmensen een visum voor drie maanden toegekend. Via de formele wegen is het niet gelukt dit visum te verlengen. De Israëlische autoriteiten zijn niet echt makkelijk op dit gebied, zeker wanneer het gaat om mensen die werken voor en met de Palestijnen. Bovendien was ons geval nogal gecompliceerd omdat wij woonden en werkten in Jericho. Aangezien Jericho sinds 1994 autonoom Palestijns gebied is, hebben de Israëli er in principe niets te zeggen. Zij kunnen dan ook geen visa uitgeven die het wonen en werken in Jericho legaliseren. Jericho is echter een enclave in Israël, je kan er niet in of uit zonder door Israël te reizen. Je bent daarom verplicht je verblijf te regelen met de Israëlische autoriteiten. Die kunnen op hun beurt weer niets doen omdat het om Jericho gaat, waar de Palestijnen het nu voor het zeggen hebben. Een onmogelijke situatie.

Mijn indruk was dat gezien het recente ontstaan van deze situatie tot op heden niemand weet hoe het één en ander juridisch in elkaar steekt. Elke drie maanden het land uitgaan om vervolgens een nieuw visum voor drie maanden te krijgen wanneer je Israël weer binnen komt, kan een oplossing zijn. We hebben een Nederlander ontmoet die dit al 11 jaar lang succesvol doet! In mijn geval leverde het niet meer op dan een bezoek aan

Jordanië en twee bezoeken aan Egypte, ze nuwslpende uren wachten aan de grens en visa van twee weken tot maximaal een maand. Nadat het via de meer informele wegen, onder andere via de Nederlandse ambassade, de Nederlandse vertegenwoordiging bij de Palestijnse autoriteit, het Peres Peace Centre en kopstukken uit de Israëlische visteeltwereld met hun contacten bij de overheid, ook niet lukte het fel begeerde stempel in het paspoort te krijgen, had PARC helaas weinig meer keus dan onze bijdrage aan het project na zes maanden te beëindigen. Het is erg onbevredigend en teleurstellend wanneer je een project waar je een half jaar volledig voor hebt ingezet op deze reden niet af kan maken. Zeker nu we het net klaar gespeeld hadden dat het systeem draaide en we bijna klaar waren om de eerste zending pootvis te ontvangen.

Terugblik

Hoewel ik niet de kans heb gekregen mijn werk af te maken en niet heb kunnen bereiken wat ik had willen bereiken, kijk ik persoonlijk toch terug op een goede tijd en een hele leerzame werkervaring. Onze plaats is nu overgenomen door een Palestijn met een Schotse visteeltopleiding. De eerste zending pootvisjes afkomstig van Fleuren B.V. is inmiddels aangekomen en maakt het goed.

(Advertentie)

TE KOOP:

Zeer complete
INVENTARIS VISKWEKERIJ

*Geschikt voor o.a. meerval en/of
paling. Inventarislijst op aanvraag.*

Tel. 0518-401538

GLASAAL

- bij ons alleen de beste kwaliteit -

Visteeltcentrum Heerhugowaard
tel. 0224-298014 gsm 06-21562439
fax 0224-218825 vtc@xs4all.nl